

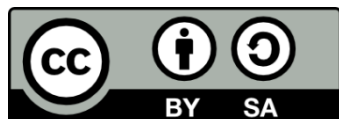

Ειδικά μαθήματα εμβάθυνσης στο συνταγματικό και διοικητικό δίκαιο

Διοικητικό Δίκαιο

Η παρέμβαση του νομοθέτη στην απονομή της δικαιοσύνης
(β' μέρος)

Αν. Καθηγήτρια Ευγ. Β. Πρεβεδούρου
Τμήμα Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

I. Αναδρομική κύρωση κανονιστικής πράξης με νόμο

α. Αναδρομική κύρωση με νόμο κανονιστικής πράξης που εκδόθηκε χωρίς νομοθετική εξουσιοδότηση ή καθ' υπέρβαση αυτής

Νομολογιακός κανόνας:

- Νόμος που κυρώνει αναδρομικώς κανονιστική διοικητική πράξη, η οποία εκδόθηκε χωρίς νομοθετική εξουσιοδότηση ή καθ' υπέρβαση αυτής, καθώς και όταν η εξουσιοδοτική διάταξη αφορά θέματα που εξαιρούνται της νομοθετικής εξουσιοδότησης, είναι ανίσχυρος καθ' ο μέρος ισχυροποιεί αναδρομικώς τον κατά παράβαση του Συντάγματος τεθέντα με αυτήν κανόνα δικαίου, χωρίς να θίγεται η ισχύς του για το μέλλον.

(συνέχεια)

- Η κυρούμενη πράξη, για το χρονικό αυτό διάστημα, παραμένει διοικητική και υπόκειται στον ευθύ ακυρωτικό έλεγχο του ΣτΕ.
- Αυτός ο νομολογιακός κανόνας καλύπτει και την περίπτωση που αναδρομικός κανόνας θεσπίζει, αναδρομικώς, το πρώτον εξουσιοδοτική διάταξη ή τροποποιεί υφιστάμενη εξουσιοδοτική.

Έννομη συνέπεια

- Η κυρωθείσα πράξη καθίσταται τυπικός νόμος μόνο για το μέλλον.
- Αν η ρύθμιση της κανονιστικής πράξης έχει εξαντληθεί στο παρελθόν, η κύρωση δεν επιφέρει αποτέλεσμα.

(Το ΣτΕ εφαρμόζει τις διατάξεις των άρθρ. 43 παρ. 2 και 44 παρ. 1 Σ.)

β. Αναδρομική κύρωση κανονιστικής πράξης που έχει εκδοθεί κατά παράβαση νομοθετικής εξουσιοδότησης

- Κανονιστική απόφαση βάσει και εντός των ορίων νομοθετικής εξουσιοδότησης αλλά κατά παράβαση αυτής: ο κυρωτικός νόμος είναι κατ' αρχήν ισχυρός και αναδρομικά αλλά δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς δίκες (εκτός κι αν η μεταγενέστερη δίκη είναι επωφελής για τον διάδικο).
- Το ίδιο συμβαίνει και με τον κυρωτικό νόμο που τροποποιεί αναδρομικώς τη διάταξη που περιλαμβάνει τη νομοθετική εξουσιοδότηση.
- (ΣτΕ 338/2011, 1801/2010, 1319/2009, ΟλΣτΕ 3633/2004, ΣτΕ 1177/2003)

II. Εφαρμογή αναδρομικής διάταξης σε εκκρεμή δίκη

Προϋποθέσεις εφαρμογής

- Η θέσπιση αναδρομικών κανόνων δικαίου απαγορεύεται στις ρητώς οριζόμενες περιπτώσεις στο Σ. (άρθρ. 7, 77, 78 παρ. 2).
- Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η εφαρμογή αναδρομικών νόμων σε υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί τελεσίδικες αποφάσεις και επί εκκρεμών δικών, επιτρέπεται από το Σ. και την ΕΣΔΑ υπό τις εξής προϋποθέσεις:
 - α. η αναδρομή να ορίζεται ρητώς ή να προκύπτει σαφώς από τον σκοπό του νομοθέτη
 - β. δεν σκοπείται επέμβαση σε εκκρεμή δίκη υπέρ ΝΠΔΔ ή του Δημοσίου (όταν είναι διάδικα μέρη)

(συνέχεια)

- γ. δεν προσβάλλεται η ουσία του δικαιώματος δικαστικής προστασίας
- δ. υπάρχει εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ του περιορισμού και του επιδιωκόμενου σκοπού
- ε. η αναδρομικότητα υπαγορεύεται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος (όχι απλά λόγω ταμειακού συμφέροντος του Δημοσίου)

Η απόφαση ΣτΕ 824/2012

- Συνταγματικοί περιορισμοί στην αναδρομική ισχύ κανόνων δικαίου:
 - α. Η επέμβαση του νομοθέτη δεν πρέπει να αποτελεί ευθεία κύρωση της διοικητικής πράξης, της οποίας η νομιμότητα είναι εκκρεμής ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων
 - β. Δεν πρέπει να προσβάλλει το δεδικασμένο ή την αρχή της μη αναδρομικότητας κυρωτικών διατάξεων

(συνέχεια)

- γ. Η παρέμβαση πρέπει να αιτιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος
- δ. Να μην προσβάλει την αρχή της αναλογικότητας.
 - Δεν πρέπει να θεσπίζεται απόσβεση απαιτήσεων για τις οποίες έχουν εκδοθεί τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις ή κατάργηση εκκρεμών δικών ενώπιον του Αναιρετικού Δικαστηρίου (διαφορετικά προσβάλλεται το άρθρ. 26 Σ. και η αρχή της ισότητας των όπλων των διαδικιών).

(συνέχεια)

- Συμβατικοί περιορισμοί στην αναδρομική ισχύ κανόνων δικαίου ενώ είναι εκκρεμής δίκη με διάδικο το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ.(βάσει του άρθρ. 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ):
 - α. Να μην αναιρείται με αυτήν (την αναδρομική ισχύ) η ουσία του δικαιώματος δικαστικής προστασίας
 - β. Να υπαγορεύεται (η αναδρομικότητα) από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος
 - γ. Να υπάρχει εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ του θεσπιζόμενου περιορισμού και του επιδιωκόμενου σκοπού.

Δικονομικές συνέπειες

- Νόμος που ορίζει ότι εκκρεμείς δίκες (που αφορούν στο αντικείμενό του) σε οποιονδήποτε βαθμό και στάδιο καταργούνται είναι αντίθετος προς το άρθρ. 6 της ΕΣΔΑ.
- Νεότερη διάταξη με την οποία επιχειρείται η αναδρομική κύρωση ατομικών πράξεων δεν καταλαμβάνει τις εκκρεμείς υποθέσεις.
- Ενδέχεται, πάντως, να προβλέπεται ότι η νεότερη ρύθμιση δεν παρεμβαίνει στις εκκρεμείς δίκες αλλά περιορίζεται στην αποσαφήνιση των συνεπειών των δικαστικών αποφάσεων που θα εκδοθούν.

III. Θέσπιση διοικητικής πράξης με νόμο

Το κεντρικό ζήτημα

- Η αδυναμία δικαστικής προσβολής νόμου (άσκησης αίτησης ακύρωσης) συνιστά παραβίαση του άρθρ. 6 της ΕΣΔΑ;
- Το βασικό πρόβλημα εντοπίζεται στις περιπτώσεις που νόμος ενσωματώνει διοικητική πράξη και περιλαμβάνει όλη την ατομική ρύθμιση του θέματος (πράγμα που συμβαίνει κυρίως στις πολεοδομικές διατάξεις).
- Σε αυτό το πλαίσιο, ο νομοθέτης:
 - είτε κυρώνει υφιστάμενη διοικητική πράξη με διάταξη νόμου
 - είτε θεσπίζει απευθείας διοικητική πράξη με νόμο.

Έκδοση νόμου που επαναλαμβάνει διοικητική πράξη ενώ εκκρεμεί αίτηση ακύρωσης κατά αυτής

- Αρχική τάση της νομολογίας: κατάργηση της δίκης κατ' εφαρμογή του άρθρ. 32 παρ. 2 του π.δ. 18/1989
- ΣτΕ 6066/1996: Παρά την ψήφιση του νόμου και την παύση ισχύος της πράξης, δεν αποκλείεται η συνέχιση της δίκης αν οι αιτούντες επικαλεστούν και αποδείξουν ιδιαίτερο έννομο συμφέρον για τη συνέχισή της.

Η απόφαση ΟλΣτΕ 1847/2008

- Πραγματικά περιστατικά: Ψήφιση νόμου, με τον οποίο καταργούνται προσβαλλόμενες, ενώπιον του ΣτΕ, πράξεις, ενώ η υπόθεση βρισκόταν σε διάσκεψη.
- Συμπέρασμα ΣτΕ:
 - Η ρύθμιση συνιστά επέμβαση στην εκκρεμή δίκη, στην οποία απέβλεψε ο νομοθέτης όπως προκύπτει από τα προπαρασκευαστικά στοιχεία του νόμου.
 - Έτσι, με την μονομερή πράξη ενός διαδίκου επιλύεται η διαφορά και στερείται αντικειμένου η εκκρεμής αίτηση ακύρωσης.
 - Αντίθεση των σχετικών διατάξεων με τα άρθρ. 26, 95 και 20 παρ. 1 του Σ.

Βιβλιογραφία

- Φ. Αρναούτογλου, Συμβούλιο της Επικρατείας και Ευρωπαϊκά Δικαστήρια, ΝοΒ 2005, σ. 1979 (1981)· Δ. Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου, Η παρέμβαση της εκτελεστικής εξουσίας στις ακυρωτικές διαφορές μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων: η εξέλιξη της νομολογίας του ΣτΕ, εις Δ. Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου/Ευ. Κουτούπα-Ρεγκάκου, Εμβάθυνση Δημοσίου Δικαίου, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σ. 171· Ι. Μαθιουδάκη, Από την ατομική νομοθετική ρύθμιση στην ατομική νομοθετική πράξη: εξελίξεις και προοπτικές της ατομικής ρύθμισης με τυπικό νόμο στην Ελλάδα, ΤοΣ 2/2010· Ό. Παπαδοπούλου, Νομοθετική κύρωση κανονιστικών πράξεων: το χρονικό της νομολογιακής μεταστροφής, ΤοΣ 1992, σ. 51· Α. Παπαλάμπρου, Το ζήτημα των επεμβάσεων της νομοθετικής εξουσίας εις τα έργα της δικαστικής, ΤιμΤομ επί τη 125ετηρίδι του ΑΠ, Αθήνα 1963, σ. 125· Α. Τσεβά, Θέσπιση διοικητικής πράξης με νόμο, Τιμ. Τόμος ΣτΕ, 75 χρόνια, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004, σ. 463· Β. Χρήστου, Από την κύρωση στη θέσπιση διοικητικών πράξεων δια τυπικού νόμου, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010

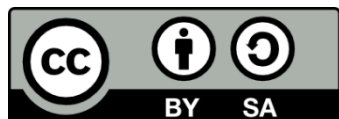

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Β. Τσιγαρίδας>

Θεσσαλονίκη, <03.12.2013>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ